
Başvuru Numarası	: -- (Resen inceleme)
Toplantı Tarihi / Sayısı	: 01.12.2020 / 142
Karar Numarası	: 2020 / 244
İhlal İddiasını	: F. S. S., A. A., R. E., İ. Ö., M. A., S. G., F. Ç., S. C., Y. Y., Y. Ş.,
Öne Sürenler 1	G. A., M. Ş., Z., K., N. A. H., T. B.
Vekilleri	: Av. F. Y. - Av. A. E. A.
Adres	: ...
İhlal İddiasını	: G. B. P., N. G., A. A.
Öne Sürenler 2	
Vekilleri	: Av. S. T.
Adres	: ...
Muhatap 1	: Y.M.Ş
Adres	: ...

I. RESEN İNCELEMENİN KONUSU

1. Resen incelemenin konusunu, ... Belediyesi eski Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş'nin görevi esnasında, ... Birimi çalışanı kadınlara yönelik ayrımcı söylemlerine ilişkin iddiaların incelenmesi oluşturmaktadır.

II. RESEN İNCELEME SÜRECİ

2. Ulusal medyada yer alan haberlere göre ... Belediyesi'ne bağlı ... Biriminde bölge sorumlusu olarak görev yapan 20 kadın görevlinin işlerine 27 Ocak 2020 tarihinde son verilmiştir. İş akitleri sona erdirilen kadınlardan 19'u ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş'yi kendilerine görevleri sürecinde hakaret ettiğini iddia ederek cezalandırılması talebiyle 31.01.2020 tarihinde suç duyurusunda bulunmuştur.

3. Suç duyurusunun ardından avukatları ile basın açıklaması yapanlardan S.S., Y.M.Ş'nin 19 Ağustos 2019'da yıllık izinden döndükten sonra mesaiye başladıkları ilk gün kendilerini toplantıya davet ettiğini belirterek, devamında şu iddialarda bulunmuştur:

"İlk 5-10 dakikalık tanışma faslından sonra evvela bizlerin eğitim durumlarını sorguladı. Biz de kendisine izah ettik. Konuşmamız arasına girerek, şaşkın bir şekilde müdür beye dönüp 'Bunların diksiyonu ne kadar kötü', bize dönüp, 'Siz hiç eğitim almadınız mı?' dedi. Biz tabii böyle bir şey beklemediğimiz için oldukça şaşırдық, rencide olduk." S., açıklamanın devamında, Y.M.Ş'nin "Bir ellerinizi kaldırın bakalım kaç tane bekâr var aranızda." dediğini aktararak "arkadaşlarımızın el kaldırmasının akabinde, 'Ne kadar da çok bekârınız varmış.' dedi, yine müdür beye döndü. Bu bekârlarla itfaiyecileri buluşturalım, bir gece düzenleyelim, arkadaşları kaynaşturalım." şeklinde konuştuğunu öne sürmüştür. S., Y.M.Ş'nin "Bu parayla otobüse minibüse nasıl biniyorsunuz? Siz başörtülerinizle otobüse binince terlemiyor musunuz? Zor olmuyor mu?" gibi sorular sorduğunu hatta "Kokuyorsunuz" ifadesini kullandığını da iddia etmiştir.

4. Konu ile ilgili olarak ... Belediyesi'nden yapılan yazılı basın açıklamasında öncelikli olarak iddialara konu olan toplantıyla ilgili bilgi verilerek şu açıklamalarda bulunulmuştur:

“Bu toplantıda, her bir bölge sorumlusuna ayrı ayrı söz verilerek kendilerini tanıtılmaları istenmiş, mezuniyetleri, bölgelerinde kaç yıldır çalıştıkları, formasyon belgelerinin olup olmadığı, bölgesinde kaç okul olduğu, okulları ne sıklıkta ziyaret ettikleri ve bölgesi ile ilgili her türlü sorunları, önerileri ve değerlendirmeleri alınmıştır. Anılan toplantıda kişilerin temel hak ve özgürlüklerini konu alan herhangi bir konuşma gerçekleşmemiş olup geçen ay itibari ile ... Birimi kadrosuna alınan öğretmenlerimiz arasında da böyle bir ayrıma gidilmediği açıkça görülecektir.” “Giyimi kuşamı nedeniyle hiçbir kadın çalışanımız mağdur edilmediği gibi bu hususta herhangi bir ayrımcılıkta yapılmamaktadır” diye devam eden açıklamada Y.M.Ş’nin medeni durumuna da atıfta bulunularak, “Diğer yandan insanların yaşam tarzları ve medeni halleri üzerinden aşağılandığı iddia edilen kişilerle anılan yöneticinin medeni halinin aynı olması da haberin gerçek dışı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır” denilmiştir. “Daha önce benzer gerçek dışı haberler sosyal medya üzerinden yayınlanmış olup daha sonradan toplantıya katılan kişiler durumun bu şekilde olmadığını sosyal medyada ifade etmişlerdir” şeklinde devam eden açıklamada şu karşı iddiaya da yer verilmiştir:

“Bu asılsız haberin toplantının gerçekleştiği Ağustos 2019’dan 5 ay sonra ve ... Biriminde başlatılan soruşturmalar ve bu kapsamda yapılan iş akdi fesihlerini takiben tekrar gündeme getirilmiş olması haberlerin gerçek dışı ve art niyetle kaleme alındığını göstermektedir. Gazetede yer alan ithamlar toplantının içeriği ile örtüşmemektedir. Haberde yer alan iddialar gerçek dışıdır”.

5. Basına yansıyan bilgiler arasında, ... Belediyesi’nin iddia sahiplerine yönelik karşı suç duyurusunda bulunularak dava açacağı hususunun yanı sıra Y.M.Ş’nin hakkındaki iddiaların incelenmesi için müfettiş incelemesi talebinde bulunduğu ilişkin bilgi ve belgeler de yer almıştır. ... Belediyesi Sözcüsü M. O., sosyal medya hesabından yapmış olduğu paylaşımında “Hakkındaki iddiaların incelenmesi ve gerekli görüldüğü takdirde soruşturulması için ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcımız Y.M.Ş, kendi rızası ve imzasıyla müfettiş incelemesi talep etmiştir. Kamuoyunun bilgisine saygıyla sunarız.” ifadesine yer vermiştir.

6. M.O.’un paylaştığı ve Y.M.Ş imzalı dilekçede şu ifadeler yer almıştır:

“31 Ocak 2020 tarihli ... Gazetesinde, sonrasında bazı basın yayın organlarında ve sosyal medyada yayını yapılan, şahsım ve kurumsal görevimi hedef alan; 19 Ağustos 2019 tarihinde ... Birimi’ndeki kadın bölge sorumluları ile yapılan bir toplantıda, ‘Çalışanlara yönelik hakaretlerde bulunduğum, onların inançlarına yönelik aşağılayıcı ifadelerde bulunduğum, ayrıca sosyal durumları yaşam tarzları ve medeni halleri üzerinden aşağılayıcı ve alaycı tavırlarda bulunduğum, çalışanlara mobbing uyguladığım’ şeklinde iddialarda bulunulmuştur. Şahsım yanında ... Belediyesinin kurumsal kimliğini de hedef alan, yukarıda açıklamaktan dahi üzüntü duyduğum iddialara ilişkin olarak, hesap verme sorumluluğumun, hukuk önündeki tüm haklarımın korunması ve gerekli hukuki adımların atılmasına yönelik olarak, tüm iddialar bakımından gerçeklerin tüm yönleriyle açığa çıkarılabilmesi, masumiyetimin tespit ve tescili için inceleme yapılması talebinde bulunuyorum.”

7. Konu ile ilgili olarak Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt SELÇUK’un ... Birimi çalışanlarına yönelik iddia konusu muameleye ilişkin, ... Biriminde

inceleme yapmak üzere iş müfettişi görevlendirdiği de ... tarihinde basına yansıyan haberler arasında yer almıştır. Yine medyaya yansıyan bilgiler arasında konu ile ilgili bir müştekinin olay ile ilgili olarak alınan ifade tutanağının ekran görüntüleri de bulunmaktadır.

8. Kamuoyundaki bu haberler üzerine Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 4 Şubat 2020 tarih ve 114 sayılı toplantısında, ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş.'nin, kadın ... Birimi çalışanlarına yönelik ayrımcı söylemlerine ilişkin resen inceleme yapılması hususunda ilgili birimce çalışma yapıp Kurul'a sunulmasına karar verilmiştir. (114/1 numaralı karar)

9. Basında yer alan haberlere göre; ... Belediyesi Başkanı, Başkanlık ettiği ... Belediyesi Meclis oturumunda Y.M.Ş.'nin 8 Şubat 2020 tarihi itibari ile istifa dilekçesini sunduğunu açıklamıştır. Başkanlık ettiği ... Belediyesi Meclis oturumunda Y.M.Ş.'nin istifa dilekçesini okuyan Başkan, *"Biz de istifa dilekçesini yürürlüğe koyduk. Bu konuda şu salondaki hiç kimseden daha az hassas değilim. Bu sözleri sarf eden kişi benimle yan yana olamaz"* şeklinde açıklamada bulunmuştur.

10. Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik birimi tarafından hazırlanan müzekkere Kurulun 12 Şubat 2020 tarih ve 115 sayılı toplantısında gündeme alınmıştır. Toplantıda; ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş.'nin ... Birimi çalışanı kadınlara yönelik ayrımcı söylemlerine ilişkin iddiaların resen incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir. (115/2 numaralı karar)

11. Kurumumuz, 17.02.2020 tarihinde ... Belediyesi'ne resen inceleme başlattığını ve basında yer alan iddialar hakkında bilgi ve belge vermesi amacıyla yazı göndermiştir. ... Belediyesi tarafından 03.03.2020 tarihinde yazımıza cevap verilmiştir.

12. Resen inceleme kapsamında; 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Başvurular" başlıklı 17. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için ihlal mağdurunun şahsen belirlenebilir olduğu durumlarda kendisinin veya kanuni temsilcisinin açık rızasının alınması şarttır." hükmü doğrultusunda kamuoyunda ihlal mağduru olarak nitelendirilen bölge sorumlularının iletişim bilgilerine ulaşılmıştır. İletişime geçilen bu kişilerin avukat aracılığıyla temsil edildiği bilgisinin edinilmesinden sonra avukatlarla rıza alınması için temasa geçilmiştir.

13. Bu kapsamda; Avukat N. S. T.'den 25.02.2020 tarihinde resmi yazıyla rıza beyanı talep edilmiştir. Avukat T., 27.02.2020 tarihinde G. B. P., N. G. ve A. A. adına rıza beyanını Kurumumuza ulaştırmıştır.

14. Resen incelemeye konu olan olayda, 15 kişinin avukatı olduğu söylenen Avukat F. Y.'ye de telefonla ulaşılabilmiş 6701 sayılı Kanun gereğince rıza alınma şartı anlatılarak 27.02.2020 tarihinde rıza beyanı için resmi yazı gönderilmiştir. Ayrıca resmi yazımız adı geçene aynı tarihte e-posta olarak da iletilmiştir. Avukat F. Y.'nin resmi yazımıza ve e-postamıza herhangi bir dönüş yapmaması üzerine 14.04.2020 tarihinde kendisine hatırlatma e-postası gönderilmiş ve adı geçen aynı gün *"süresinde beyanımızı buradan iletmış olacağım"* şeklinde cevap vermesine rağmen rıza beyanını Kurumumuza iletmemiştir. Resen inceleme kapsamında 15 müvekkil adına verilecek cevap, esasa dair kanaatin oluşabilmesi açısından belirleyici bir öneme haiz olması sebebiyle 04.05.2020 tarihinde Avukat F. Y.'ye bir hatırlatma

maili daha atılmış ancak yine cevap alınamamıştır. Son olarak ise 04.08.2020 tarihinde cep telefonu üzerinden kendisiyle iletişime geçilmiş ve Av. F.Y.'nin cevabı 28 Ağustos 2020 tarihi itibarı ile Kurumumuza intikal etmiş olup Kanunun öngördüğü inceleme süreci açısından ciddi bir gecikme yaşanmasına sebebiyet verilmiştir.

15. Resen inceleme kapsamında; Kurul tarafından muhatap olarak belirlenen Y.M.Ş'den 03.03.2020 tarihinde yazılı görüş talep edilmiş, adı geçen 22.03.2020 tarihinde görüşünü Kurumumuza iletmiştir.

16. Diğer yandan Av. S. T. müvekkili olduğu müştekiler adına rıza vermesine rağmen, Y.M.Ş'nin Kurumumuza sunduğu yazılı görüşüne karşı yazılı görüşlerini Kurumumuza sunmamıştır. S.T., 14 Nisan 2020 tarihinden itibaren yapılan hiçbir aramaya ve maile cevap vermemiştir.

17. Tarafların, yargıda görüldüğünü belirttiği dosyalar hakkında bilgi edinilmesi amacıyla 16.06.2020 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına resmi yazı yazılmıştır. Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yazıya cevap vermemesi üzerine dosyanın görülmekte olduğu 59. Asliye Ceza Mahkemesi Kalemi aranmış ve kalem müdürü ile cep telefonu üzerinden bağlantı kurulmuştur. Buna rağmen yazıya halen cevap alınamamıştır.

18. Medyaya yansıyan haberlere göre; Y.M.Ş 17.06.2020 tarihinde İstanbul 59. Asliye Ceza Mahkemesindeki ilk duruşmada sanık sıfatıyla hâkim karşısına çıkmıştır. İddianamede, sanık Y.M.Ş hakkında "inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme" suçundan 3 yıldan 9 yıla kadar hapis cezası talep edilmiştir. Şikâyetçi 18 kadının da hazır bulunduğu duruşmada, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını (AÇSHB) avukat G. Ö., Kadın ve Demokrasi Derneğini (KADEM) avukat S. P., MAZLUM-DER'i avukat M. D. ve U. S. temsil etmiştir. Habere göre; Y.M.Ş savunmasında şunları kaydetmiştir: *"Toplantıda müştekilerle ilgili kanaatlerim olumluydu ve müştekilerle çalışma kararı almıştım. Sonrasında CİMER'den bir şikâyet üzerine ... BİRİM'e bağlı okullarda kursiyerlerden usulsüz para toplandığı suçlaması geldi. Bununla ilgili soruşturmalar açıldı. Aynı zamanda cezai anlamda savcılık soruşturmaları devam etmektedir. Üzerime atılı suçlamaları kabul etmiyorum. İddianamede yazılı olduğu şekilde müştekileri küçük düşürecek söylemlerde bulunmadım. Usulsüzlük en alt kademededen en üst kademeye kadar yayılmıştı. A. K., Hayat Boyu Öğrenme Müdürü olarak görev yapmaktadır. Kendisi de soruşturma geçirmektedir. Ayrıca kendisine 2018 ve 2019 yıllarından zimmet iddiasıyla da açılan soruşturma devam etmektedir. Kendisi bu dosyada tanık olarak dinlenilmiştir. Kendisini görevden aldığım için bana karşı husumet beslemektedir. Suçsuzum, beraatımı istiyorum."*

19. Basına yansıyan haberlere göre; AÇSHB ile KADEM avukatları da sanıktan şikâyetçi olduklarını söyleyerek, davaya müdahilliklerine karar verilmesini istemiştir. MAZLUM-DER avukatı da duruşmalara gözlemci sıfatıyla katılmak istediklerini ifade etmiştir. Buna karşı söz alan Y.M.Ş'nin avukatı, suçtan zarar görmedikleri için KADEM ve MAZLUM-DER'in müdahillik taleplerinin reddedilmesine karar verilmesini isteyerek müvekkilinin duruşmalara gelme zorunluluğunun kaldırılması talebinde bulunmuştur. Ara kararını açıklayan mahkeme, suçtan zarar görme ihtimaline göre tüm müştekiler ile AÇSHB'nin müdahillik

taleplerinin kabulüne, KADEM ve MAZLUM-DER'in müdahillik taleplerinin ise bir sonraki duruşmada değerlendirilmesine karar vermiş ve delillerin toplanması için duruşmayı 21 Ekim 2020 tarihine ertelemiştir. Öte yandan, hakkında suç duyurusunda bulunulan Hayat Boyu Öğrenme Müdürü E. D. görevde olduğu gerekçesiyle ... Valiliğinden soruşturma izni istendiği ve bu nedenle dosyasının ayrıldığı bilgisine yer verilmiştir.

20. Resen inceleme sürecinde yapılan medya taraması esnasında, ... Belediyesi Temel Haklar Komisyonunun Kurumumuz tarafından resen incelemeye konu edilen olaylar hakkında bir rapor hazırladığı ve raporunu 14.09.2020 tarihinde Belediye Meclisine sunduğu bilgisi edinilmiştir. Bunun üzerinde, ... Belediyesi Başkanlığından 01.10.2020 tarihinde söz konusu rapor talep edilmiş ve Belediye tarafından 28.10.2020 tarihinde ilgili rapor Kurumumuza ulaştırılmıştır.

21. Basında yer alan haberlere göre 21 Ekim 2020 tarihinde yapılan duruşmada tanıklar dinlenmiştir. Duruşmada Mahkeme; KADEM ve MAZLUM-DER'in davaya katılma taleplerinin reddine ve duruşmaya gözlemci olarak katılmalarına karar vermiş ve duruşmayı başka tanıkların dinlenmesi için ileri bir tarihe ertelemiştir.

A. YAZILI GÖRÜŞLER

1. Muhatap Y.M.Ş' nin yazılı görüşü

22. Y.M.Ş yazılı görüşüne; yaklaşık 33 yıldır iş hayatında olduğu, gerek kamu gerekse özel sektörde birden fazla yerde yönetici pozisyonunda çalıştığı; her daim adil, şeffaf ve hesap verebilirlik ilkelerini çalışma prensiplerinin temeline koyduğu, özel hayatında olduğu gibi tüm iş hayatı boyunca da insanları yalnızca yaptıkları işe göre değerlendirmeyi tercih ettiği ve cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine ilişkin hususlarda ise adeta körlüğü şiar edindiği gibi açıklamalarla başlamıştır.

23. Muhatap, ... tarihinde ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcılığı görevine getirildiğini, göreve geldikten sonra Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı, Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Kurumsal Gelişim ve Yönetim Sistemleri Daire Başkanlığı, Satın alma Daire Başkanlığı ile Yazı İşleri ve Karar Daire Başkanlığı olmak üzere toplam 6 Daire Başkanlığı ve bu başkanlıklar altındaki 18 müdürlükte toplam 3386 personelden sorumlu olduğunu, göreve başladığı tarihten sonra 658 toplantıya katıldığını, göreve geldikten sonra sorumluluğundaki birimlerin müdürleri ve sorumlularıyla tanışma ve işleyişi değerlendirme toplantıları düzenlemek istediğini, 19.08.2019 tarihinde de şikâyetçilerin katıldığı ... BİRİM Bölge Sorumluları toplantısının da bu toplantılardan biri olduğunu, diğer toplantılar gibi bu toplantının da idarenin bütünlüğü, yapılan iş ve işlemlerin etkinliği, verimliliği ve yerindeliği açısından gerçekleştirildiğini, basında çıkan asılsız iddialar ile ilgili toplantı tutanağını oluşturan O.Ç.A.'nın soruşturma aşamasında dinlendiğini, O.Ç.A.'nın ifadesinde, kendisinin iddia olunan sözleri sarf etmediği, toplantıda herhangi bir olumsuzluk olmadığı ve bu nedenle de şikâyetçiler ile gayet samimi şekilde vedalaşarak toplantının sona erdiğini belirtmiştir.

24. Muhatap Y.M.Ş, toplantının içeriğinin Bölge Sorumluları ile tanışmak ve ... BİRİM ile ilgili önerilerini almak, ... BİRİM binalarının fiziki yapısı ve ... BİRİM'lerin işleyişi hakkında değerlendirmede bulunmaktan ibaret olduğunun toplantı tutanağından da görülebileceğini, toplantının gayet samimi şekilde vedalaşılarak sonlandırıldığını, sonraki süreçte bölge sorumlularından herhangi bir şikâyet almadığı gibi toplantı sonrasında da kendileriyle iletişimi olmadığını beyan etmiştir.

25. Y.M.Ş; ilgili toplantıda önceden yapılan şikâyetler doğrultusunda bölge sorumlularını, ... BİRİM kurs yerleşkelerinde hiçbir şekilde kursiyerlerden para toplanmaması, onlara ürün satılmaması ve ücretli hiçbir hizmet verilmemesi konusunda uyardıklarını, ancak 5 Ekim 2019'da başlayan yeni eğitim yılında da bu yazılı ve sözlü uyarıya rağmen hala eski düzenin devam ettirilerek, kursiyerlerden para toplandığı, çay kahve ve benzeri hizmetlerin ücret karşılığında verildiği, ayrıca kursiyerlerce üretilen bazı ürünlerin mevzuata aykırı biçimde satışının yapıldığı, elde edilen gelirin ise nereye harcandığı ve kimlere gittiğinin belirsiz olduğu, şikâyetler üzerine bu personeli istihdam eden ... Belediyesi iştiraki olan ... şirketine durumu bildirdiklerini, ... şirketi tarafından yapılan incelemeler sonucunda, bu personellerle yapılan toplu iş sözleşmesi hükümleri çerçevesinde kurulmuş olan ve sendika temsilcisinin de yer aldığı disiplin kurulu kararıyla bu kişilerin iş akitlerinin "işverenin güvenini kötüye kullanma" suçunu oluşturması nedeniyle feshedildiği, ayrıca ... şirketi tarafından kursiyerlerin şikâyetleri de dâhil olmak üzere tüm deliller toplandıktan sonra, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na oldukça detaylı bir suç duyurusunda bulunulduğu, 2020/22923 sayılı soruşturmanın halen devam ettiğini bildirmiştir.

26. Y.M.Ş, yazılı görüşünde; şikâyetçilerin işten çıkarılma nedenlerini örtmek ya da sorumlusu olarak kendisini ve Hayat boyu Öğrenme Müdürünü (E. D.) gördükleri için karalama maksadıyla söz konusu toplantıdan altı ay sonra ve iş akitlerinin feshinin hemen akabinde tamamen kasıtlı ve iftira niteliğinde olan söz konusu ithamlarda bulduklarını, bu ithamlarda aralarında fikir birliği yaparak, günümüz şartlarında toplumu en rahatsız edecek iki iftirayı yani başörtüsü ve başörtülülere hakaret ve ahlaksızlık iması yapmaya karar verdiklerini, aynı gün aynı avukatla bu şikâyetleri gerçekleştirdiklerinin hakkındaki dava dosyasından çok açık bir şekilde görüldüğünü öne sürmüştür. Bunlara ilaveten Y.M.Ş, hakkında topluca yapılan şikâyetleri incelediğinde; şikâyetçilerin bir kısmının "kokarsınız" veya "kokuyorsunuzdur" şeklindeki ifadeleri kendisinin kullandığını iddia ettiğini, diğer bir kısmının ise bu ifadeleri kullanmadığını iddia ettiğini tespit ettiğini, şikâyetçilerin olayları anlatımındaki kronolojinin dahi birbirinden oldukça farklı ve çelişkili olduğunu, toplantının yapıldığı odada herhangi bir kayıt cihazı bulunmadığı için iddiaların aksini ispatlayabilmesinin mümkün olmadığını, ancak iddia edenin iddiasını ispatla mükellef olduğunu belirtmiştir.

27. İş hayatı boyunca sadece ... Belediyesi'nde değil daha önce de mütemadiyen muhafazakâr, başörtülü insanlarla mesai arkadaşlığı yaptığını, iş yaşamında dil, din, ırk, inanç gibi kutsalları hiçbir zaman tartışmadığı gibi bulunduğu yerde tartışılmasına da müsaade etmediği Y.M.Ş'nin yazılı görüşünde yer verdiği konular arasında yer almıştır.

28. Y.M.Ş son olarak; sorumluluğunda olsun ya da olmasın hiçbir çalışana hakaret etmediğini, psikolojik baskı veya mobbing uygulamadığını; toplantıda bulunan şikâyetçiler

dâhil olmak üzere birlikte görev yaptığı hiç kimsenin onur, şeref ve haysiyetini yaralayacak, eşit şekilde muamele görmelerini zedeleyecek ve ayrımcılık yasağına aykırı hiçbir söz ve eyleminin olmadığını ve olmayacağını vurgulamıştır. Bu nedenlerle; hakkında açılan davadan beraat edeceğine inancının tam olduğunu, asılsız iftira ve iddiaları şiddetle reddettiğini, avukatı aracılığı ile basında yürütülen karalama kampanyasıyla ilgili de gerekli hukuki işlemlere başladığını belirtmiştir.

2. İhlal iddiası bulunanların görüşleri

29. Y.M.Ş hakkında yürütülen resen inceleme kapsamında G. B. P., N. G. ve A. A.'nın vekili Avukat N. S. T. Kurumumuza yazılı görüş bildirmemiştir.

30. Resen incelemeye konu olan olayda, 15 kişinin avukatı olan Avukat F. Y. ise 6701 sayılı Kanun gereğince alınması gereken rıza yazısına tam 6 ay sonra cevap vermiştir. Adı geçen bu yazısında da; 15 kişi hakkında rıza verdiğini açıkça beyan etmemiş, fakat İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2020/5061 sayılı İddianamesi ve T.C. İstanbul 59. Asliye Ceza Mahkemesinin 2020/91 esas numaralı dosyasına ilişkin tensip zaptını Kurumumuza göndermiştir. İddianameye göre; olay tarihinde Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü görevini ifa eden tanık A. K.'nin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından alınan ifadesinde müştekilerin beyanlarını doğruladığı, tanık O. Ç. A.'nın, alınan beyanında toplantı sırasında şüpheli Y.M.Ş'nin kesinlikle müştekileri tahkir edici herhangi bir söz ve davranışta bulunmadığını beyan ettiği, ancak tanık A.'nın şüphelinin asistanı olup aralarında hizmet gereği alt üst ilişkisi mevcut olduğundan ve toplantıya katılan müştekilerin hepsinin birbirlerini destekleyici beyanda bulunmaları karşısında tanık A.'nın beyanına itibar edilmediği, ifadelerine yer verilmiştir. İddianamede; toplantı salonuna ilişkin herhangi bir görüntü ve ses kaydının olmadığı, toplantı salonunun giriş kapısının yer aldığı koridor kısmına ait görüntülerin yer aldığı, bu görüntülerde toplantı içeriği ile ilgili herhangi bir delil tespit edilemediğinden de bahsedilmiştir

31. İddianamede; *“Y.M.Ş'nin müştekilere karşı sarf etmiş olduğu söz ve davranışların bir an için Türk Ceza Kanunu'nun 125/1, 3.b, 43/2 maddelerinde düzenlenmiş olan Hakaret suçunu oluşturacağı düşünülecek olsa da, şüphelinin amirlik nüfuzunu da kullanarak, özellikle müştekilere bir kısmının dini inançları gereği giymiş oldukları kıyafetleri hedef alarak sergilemiş olduğu tutum ve davranışlar ile sarf ettiği sözlerin, müştekilerin inanç, düşünce veya kanaatlerinden kaynaklanan yaşam tarzına ilişkin tercihlerine hukuka aykırı bir şekilde müdahaleyi oluşturduğu ve Türk Ceza Kanunu'nun 44/1 maddesi gereği şüphelinin eylemlerinin bir bütün halinde Türk Ceza Kanunu'nun 115/3, 119/1-e ve 43/2 maddeleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği”* sonucuna varılarak dosya *“inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme”* suçu iddiasıyla 18.02.2020 tarihinde Mahkemeye sevk edilmiştir. İstanbul 59. Asliye Ceza Mahkemesi, iddianamenin iadesi nedeni bulmadığından sanık hakkında açılan kamu davasının kabulüne ve 17.06.2020 tarihinde duruşma yapılmasına karar vermiştir.

32. Avukat F. Y., yazılı görüşünde gönderdiği iddianame ve tensip zaptı haricinde aşağıdaki açıklamaları yapmıştır

“Şüpheli Y.M.Ş göreve geldikten çok kısa bir süre sonra 19.08.2019' da müşterilerin izin sonrası ilk iş gününde ... Belediyesi ... Binası'nda bölge sorumluları ile bir toplantı gerçekleştirmiş olup toplantıda müşterileri ilk defa görmesine ve haklarında hiçbir şey bilmemesine rağmen çok ağır ve rencide edici hakaretlerde bulunarak aşağılamıştır. Müştekilere yönelik olarak;

-Kaçınız bekârsınız bir el kaldırın bakalım. Bu ne böyle hepsi bekâr nerdeyse, bunları akşam itfaiyecilerle buluştursanıza Müdür Bey. Bir gece organize edin hemen. Eşleşsinler. En şanslı Müdür bu Müdür bu kadar kadınla çalışıyor.

-Siz Bölge Sorumlusunuz alanda görevli olduğunuz ilçelerdeki binaları geziyorsunuz, size araçta vermemişler, bu sıcakta başınızda kapalı, ne yapıyorsunuz terliyorsunuzdur ve kokuyorsunuzdur.

-Birde bence hiçbiriniz yönetici değilsiniz, formasyonunuz yok bir kere. İşte bakacağız, KHK'yi bir inceleyeceğiz size ne yapılabilir bakacağız. Üstler paraları yemiş sizi kandırmışlar, sizde bu kadarlık maaşa burada çalışmışsınız haberiniz yok.

- Hepinizin diksiyonları berbat acil eğitim almalısınız.

- Çantalarınızı kaldırın markalarına bakacağım.

şeklindeki ithamları ile müşterilere mobbing uygulamış ve TCK'da hükmü bulunan alenen hakaret, dini değerleri aşağılama, görevi kötüye kullanma suçlarını işlemiştir. Şikâyetimiz sonrası Şüpheli Y.M.Ş hakkında iddianame hazırlanarak Asliye Ceza Mahkemesinde dava açılmıştır. Yargılaması derdest olup hüküm için duruşma günü beklenmektedir. Şikâyetimiz devam etmekte olup katılan olarak davaya müdahalemize karar verilmiştir.”

Avukat F. Y., gönderdiği yazılı görüşünde bu açıklamanın dışında herhangi bir beyanatta bulunmamıştır.

B. EDİNİLEN BİLGİ VE BELGELER

1. ... Belediye Başkanlığından alınan bilgi ve belgeler

33. Resen incelemeye konu olayın aydınlatılması ve bilgi edinilmesi amacıyla ... Belediyesi'ne çeşitli sorular yöneltilmiş ve ayrıca lüzum görülen ilave bilgilerin gönderilmesi talep edilmiştir. Bu kapsamda ... Belediyesi ... BİRİM bünyesinde toplam 20 bölge sorumlusu olduğunu, ... BİRİM hizmetinde tam zamanlı çalışan personelin 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 127'nci maddesinin geçici 23 ve geçici 24'üncü maddelerindeki düzenlemeler ile bu Kararname uyarınca 01.01.2018 tarih ve 30288 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23 ve Geçici' 24'üncü maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar çerçevesinde 01.04.2018 tarihinden itibaren Belediyenin ilgili şirketi ... bünyesinde sürekli işçi statüsüne geçirildiklerini ve söz konusu bölge müdürlerinin de bu kapsamda çalıştırıldığını belirtmiştir.

34. Bahse konu bölge sorumlularına; ... İnsan Kaynakları Müdürlüğü'nün 16.01.2020 tarih ve 220/17-36 sayılı Disiplin Kurulu kararlarıyla; işledikleri fiilin ... A.Ş. Disiplin Ceza Cetvelinin 18/c maddesindeki; 'Talimat ve Genelgelere aykırı hareket; İşverene karşı doğruluk ve bağlılığa uymayan tavır ve davranışlarda bulunmak' disiplin suçuna uyduğu, ayrıca 4857 sayılı İş Kanunu'nun "İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak..." maddesi kapsamında olduğu değerlendirildiğinden ihraç cezası (iş akitlerinin haklı nedenle derhal feshi) verilmesine karar verilmiştir. Belediye tarafından Kurumumuza sunulan fesih bildirim yazılarının nüshalarına göre; bölge sorumlularının her birine 27.01.2020 tarihinde elden tebliğ yapılmıştır. Bölge sorumlularından 19'u tebellüğ yazısına "ihtirazi kayıtlı tebellüğ" ettiklerini not düşmüştür.

35. Kurumumuzun, işten çıkartılan 20 kişinin görev aldıkları süre boyunca kendilerine mobbing uygulandığına dair bir şikâyetlerinin olup olmadığının sorusu üzerine, ... Belediyesi; evrak başvurularını alan Yazı İşleri Müdürlüğüne, şikâyet başvurularını alan Halkla İlişkiler Müdürlüğüne, CİMER'e, ... Belediyesi'ne, Kaymakamlık'a, ... BİRİM hizmetini yürüten Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü'ne, personel işlemlerini yürüten İnsan Kaynakları Müdürlüğü'ne söz konusu 20 kişinin herhangi bir başvuruda bulunmadığını belirtmiştir.

36. ... Belediyesi tarafından gönderilen dosyada; konunun incelenmesi için Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 21.02.2020 tarihli yazısı ve Başkanlık makamının 03.02.2020 tarihli oluruyla müfettiş görevlendirildiği ve inceleme-soruşturma faaliyetinin halen devam ettiği bilgisi verilmiştir.

37. Kurumumuz tarafından ... Belediyesi'nden, ayrımcı söylemlerin olduğu iddia edilen 19.08.2019 tarihli toplantıya ilişkin her türlü sesli, yazılı, görsel kayıtlarda talep edilmiştir. Belediye; ... Belediyesi ... Hizmet Binası B Blok 1. kat toplantı salonunun içerisinde sesli ve görüntülü kayıtların mevcut olmadığını bildirmiştir. Ancak toplantı salonu girişi ve çıkışlarına ait görüntü kayıtları ile toplantıya ait tutulan rapor/tutanak ve toplantıya katılan kişilerin isim listesi Kurumumuza sunulmuştur. Toplantı katılımcı listesine göre; Y.M.Ş., Hayat Boyu Öğrenme Müdürü A. K., Genel Sekreter Yardımcısı Asistanı O.Ç.A. ve 20 bölge sorumlusu toplantıya katılmıştır. Toplantıdaki gündem başlıkları ise; bölge sorumluları ile tanışılması, ... BİRİM merkezlerinin fiziki yapısı hakkında değerlendirme ve ... BİRİM kurslarının işleyişinden oluşmaktadır. "Toplantıda Öne Çıkan Konular", ilgili belgede şu şekilde yer almıştır:

- 20 bölge sorumlusunun yalnızca üçünde formasyon olduğu saptanmıştır.
- 20 bölge sorumlusunun yalnızca birinin iş sağlığı ve güvenliği sertifikası olduğu saptanmıştır.
- İlgili bölge sorumluları belediye hizmet araçlarını kullanmadıklarını, merkez ziyaretlerini kendi imkânları ile gerçekleştirdiklerini, ulaşım konusunda belediyeden herhangi maddi bir destek almadıklarını beyan etmişlerdir.
- Yedi bölge sorumlusu kendi idaresi altında bulunan merkezlerin deprem ve yangın konusunda tehlike arz ettiğini ifade etmiştir.

• Kapatılacak branşlar ile ilgili pro-...Birim üzerinden değerlendirilmekte olup, bölge sorumlularının tercihi sonucunda netleşmektedir.

• İş Sağlığı ve Güvenliği uzmanı yüklenici firma tarafından sağlanmaktadır. Yeni ihale ... A.Ş üzerinden gerçekleşirse iş sağlığı ve güvenliği uzmanı ... A.Ş üzerinden temin edilecektir.

Y.M.Ş tarafından eğitimlerin süresine ilişkin değerlendirmenin tekrar yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

• İlgili eğitim sürelerinin Milli Eğitim Sertifikalı programlar için, milli eğitim tarafından belirlendiği ... BİRİM sertifikalı programların süresinin ... BİRİM tarafından belirlendiği Milli Eğitim Sertifikalı programların süresine ilişkin çalışmaların devam edildiği tarafımıza bildirilmiştir.

• ... BİRİM sertifikalarının ilgili işbirlikleri geliştirilerek akreditasyonun artmasının önemi vurgulanmıştır.

• Her bölgenin bir istihdam rehberleri olduğu buna ilişkin rapor tutulduğu ifade edilmiştir.

• ... BİRİM'in hâlihazırda bir yetenek testi çalışması yaptığı, böylece kursiyerlerin yeteneklerine göre kurs seçmesi sağlanarak devamsızlık oranının azalması hedeflenmektedir.

• ... BİRİM mezunlarına ulaşmada sorunlar yaşandığını ifade edilmiştir.

38. Genel Sekreter Yardımcısı Asistanı O. Ç. A. imzası taşıyan toplantı notunda “Diğer Hususlar” başlığı altında ise aşağıdaki ifadeler yer almıştır:

• Memnuniyet anketleri dönem içinde ve dönem sonunda yapılmaktadır.

• Bölge sorumluları işe geliş ve işten çıkış saatlerini kendileri belirlediklerini ifade etmiştir.

• ... BİRİM personelinin mesai giriş ve çıkışlarının ıslak imza ile kontrol edildiği belirtilmiştir.

• ... BİRİM merkezlerine kart sistemi gelmeye başladığı ifade edilmiş, merkezlerin yerinin değişmesinin kart sistemini etkilemeyeceği bildirilmiştir.

• İş Sağlığı ve Güvenliği uzmanları periyodik olarak her ay bir defa merkezlere ziyaret gerçekleştirmektedir.

• Bina değişikliğine ilişkin öneri bölge sorumluları tarafından yapılmaktadır.

• Bölge sorumluları genel olarak merkezleri ziyaret ettiklerini ifade etmiştir.

• İlçe merkezlerinin durumuna göre günde iki defa ya da daha fazla merkezlere ziyaret gerçekleştirdikleri belirtilmiştir.

39. Toplantıya ilişkin notun son başlığı ise “Bölge sorumluları en çok neyi değiştirmek ister?” şeklindedir. Bu başlık altında da “Fiziki imkânlar, kurs binaları, donanım, teknoloji, internet altyapısı” kelimeleri yer almıştır.

40. ... Belediyesi'nden gelen bilgi ve belgeler arasında Y.M.Ş'nin Belediye Makamına verdiği dilekçe nüshaları da yer almaktadır. Y.M.Ş, 03.02.2020 tarihli dilekçesinde tarafına soruşturma açılmasını talep etmiştir. Bu dilekçede şu ifadeleri kullanmıştır:

“Şahsım yanında ... Belediyesinin kurumsal kimliğini de hedef alan, yukarıda açıklamaktan dahi üzüntü duyduğum iddialara ilişkin olarak, hesap verme sorumluluğumun, hukuk önündeki tüm haklarımın korunması ve gerekli hukuki adımların atılmasına yönelik olarak, tüm iddialar bakımından gerçeklerin tüm yönleriyle açığa çıkarılabilmesi, masumiyetimim tespit ve tescili için inceleme yapılması talebinde bulunuyorum.”

41. Y.M.Ş, 08.02.2020 tarihli dilekçesi ile de soruşturmanın selameti açısından soruşturma süresince görevden uzaklaştırılmasını talep etmiştir. Bu dilekçe ise şu şekildedir:

“Kurumumu hedef alan asılsız iftiraların kamuoyu oluşturma çabaları ile ... Belediyemizin kurumsal kimliğini yıpratma çabalarının boşa çıkarılması ve masumiyetimin kanıtlanması için 03.02.2020 tarihinde tarafıma soruşturma açılmasını talep etmiş bulunmaktayım. İş bu soruşturmanın selameti açısından soruşturma süresince görevden uzaklaştırılmam hususunu tensiplerinize arz ederim.” Dosyadaki belgelere göre söz konusu talebe istinaden, 10 Şubat 2020 tarihli ... Belediyesi Başkanlığı "OLUR" u ile 11 Şubat tarihinden itibaren Y.M.Ş hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasına karar verilmiştir.

42. ... Belediyesi, resen inceleme konusu hakkında ilave olarak; ... A.Ş tarafından yürütülmüş olan disiplin kurulu kararı doğrultusunda ilgili personeller hakkında İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulduğunu, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nda 2020/22923 soruşturma numarasıyla dosya açıldığını ve bu kapsamda ceza soruşturmasının devam ettiğini belirtmiştir.

2. ... Belediye Meclisi Temel Haklar Komisyonu Araştırma Raporu

43. Kurumumuz tarafından ... Belediyesi'nden temin edilen araştırma raporuna göre; ... Belediye Meclisi'nin 10.02.2020 tarihli toplantısında alınan karar ile ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş'nin ... BİRİM bölge sorumluları ile yaptığı toplantıda yaşanan ve yargıya intikal eden fiillere ilişkin araştırma yapılarak meclise sunulması hususunda Temel Haklar Komisyonu görevlendirilmiş ve Komisyon hazırladığı araştırma raporunu 14.09.2020 tarihinde Belediye Meclisine sunmuştur. Komisyon, 5'i X Partili, 3'ü Y Partili olmak üzere toplam 8 üyeden oluşmaktadır.

44. Komisyon tarafından hazırlanan araştırma raporunda 20 ... BİRİM bölge sorumlusu, Y.M.Ş ve tanıklar dâhil olmak üzere 23 kişinin beyanı alınmıştır. 20 kadın ... BİRİM görevlisinin beyanlarında özetle;

a. Toplantının başında ve sonunda Y.M.Ş'nin herkesle tokalaştığını,

b. Toplantı başlangıcında Y.M.Ş'nin, o zamanki ... Belediyesi Hayat Boyu Öğrenme Merkezi Müdürü A. K.'ya *“A. bey evde kadın, burada kadın ne güzel bir ortamda çalışıyorsun”* benzeri bir cümle söylediğini,

c. Muhatabın kendilerine “*Diksiyonunuz bozuk/kötü*” dediğini ve “*Eğitim durumlarını/formasyonlarını*” sorduğunu,

d. Y.M.Ş’nin “*Arabasız bu işleri nasıl yapıyorsunuz, bu sıcakta başınızda kapalı/başörtülüsünüz, terlersiniz kokarsınız*” şeklinde söylemde bulunduğunu,

e. Muhatabın “*Kaçınız bekârsınız*” dediğini bunun üzerine 5-6 kişinin el kaldırdığını, Y.M.Ş’nin ise buna karşılık olarak “*İtfaiyede bekâr çok A. Bey, bunları itfaiyecilerle buluşturalım, kaynaşturalım/tanışturalım*” benzeri bir cümle kurduğunu,

f. Y.M.Ş’nin kendilerine “*Çantalarınız/eşarplarınız/gözlükleriniz markaymış*” benzeri sözler sarf ettiğini,

g. Muhatabın, kendilerine maaşlarının ne kadar olduğunu sorduğunu, daha sonra “*maaşlarınız düşük, bu paraya nasıl çalıştınız*” benzeri söylemlerde bulunduğunu,

h. Y.M.Ş’nin kendilerine “*siyaset yapıyor musunuz?*” şeklinde soru yönelttiğini,

i. Y.M.Ş’nin kendilerinin yöneticilik vasıflarını sorguladığını, “*Siz kendinizi yönetici mi zannediyorsunuz*” tarzında ithamda bulunduğunu ifade etmiştir.

45. Bölge sorumlularının yarısının beyanları çay paraları konusunda suiistimal yapıldığına ilişkin iddialar hakkındaki açıklamalarla bitmiştir. Bu açıklamalarda; “Kurslarda çay ve su satışının yapıldığı, ne kadar çay alınıp satıldığının belli olduğu, bunun gizli bir şey olmadığı, çayın satıldığı yerde bir kese olduğu ve çay bedelinin bu keseye atıldığı, çok eskiden beri uygulamanın böyle olduğu, ticari bir amacının olmadığı, çay satışından bir miktar para birikmişse yine çay, şeker, bardak, ampul vb. şeylerin alımında kullanıldığı, çay satışı konusu gündeme gelince yöneticilerine sordukları, cevap olarak uygulamaya aynı şekilde devam edebilirsiniz dediği, Eylül ve Aralık arasında kursiyerlerin ziyaret edildiği, çay parası alan bir personelin kamera kayıtlarından tespit edilerek 1 günlük yevmiye cezası verildiği, çay satışının yasaklanması konusunda kendilerine tebliğ geldiği gün çay satışını bıraktıkları yönünde açıklamalar yer almıştır.

46. 20 bölge sorumlusunun neredeyse tamamı beyanında; toplantı sırasında vücut dili, bakışlar, tavırlar, davranışlar, çeşitli sözler ve hareketlerle küçük düşürdükleri ve aşağılandıklarını dile getirmiştir. Bazı bölge sorumluları mobbinge uğradığını, bazıları toplantı sonrası kendilerini çok kötü hissettiğini, bir kişi ise binadan ağlayarak ayrıldığını belirtmiştir.

47. Araştırma Komisyonu raporunda “Toplantı Raportörü” sıfatıyla beyanına başvuru olan O. Ç. A.; Nisan 2015’den beri ... Belediyesi Dış İlişkiler Müdürlüğünde çalıştığını, Y.M.Ş’ye “*X Partili siyasilere yakınlığım sebebi ile sorun yaşarız*” diye söylediğini, buna rağmen birlikte çalıştıklarını, ... BİRİM bölge sorumlularının “*Biz daha önce üst yönetimden kimse ile görüşmedik*” diye sevinerek ve sarılarak toplantıdan ayrıldığını, Y.M.Ş’nin salondakilerin hepsinin kadın olduğunu görünce “*ne güzel herkesin bayan olması*” dediğini, diksiyon/formasyon, marka vb. hiçbir konunun gündeme gelmediğini, medeni durumları ile ilgili de soru sorulmadığını, itfaiyecilerle ilgili konunun konuşulmadığını, siyasi görüşleri ile alakalı soru sorulmadığını, 5 Kasım tarihinde CİMER’e şikayet geldiğini; pastacılık, spor ve güzellik okullarında birçok alanda usulsüzlük olduğunun tespit edildiğini, araç konusunun zor

olduğu konuşulduğunda bölge sorumlularının bir tane yer ziyaret ediyoruz dediklerini, Y.M.Ş'nin “bu kadar çalışmanın yapılması bana zor geldi” dediğini belirtmiştir.

48. Y.M.Ş, araştırma komisyonuna verdiği beyanında iddiaları reddedip, Kurumumuza sunduğu yazılı görüşten farklı/ilave olarak; kendisinin de kadın olduğunu, kendisini toplumun önüne atarak rencide ettirmek yerine ... Belediyesi'nde şikâyet edebileceklerini, işten çıkarılma sebebi ile buna maruz kaldığını düşündüğünü, işlerinin yoğun olduğunu söylediğini ama “yönetici değilsiniz” ya da benzeri bir ifadesinin olmadığını, marka konusunda bir ifadesinin olmadığını, çanta, eşarp konusunda konuşmadığını, sorumluların görev yerlerinin “merkez” ve “saha” olarak geçtiğini, geldiğinde yoğun bir araç polemığının olduğunu ve bunun üzerine araç ile gidilip gidilmediğini sorduğunu, kendi imkânlarıyla gidip geldikleri şeklinde cevap verdiklerinde ise “Kendi imkânlarınızla gitmek zor olmuyor mu?” şeklinde soru yönelttiğini, kesinlikle atfedilen şekilde bir ifadesinin olmadığını belirtmiştir

49. ... Belediyesi Hayat Boyu Öğrenme Müdürü olan ve 01.11.2019 tarihinde ... Belediyesine geçen A. K. ise beyanında özetle; bölge sorumlularının ortak olan ve/veya farklı olan bütün iddialarının yaşandığını kaydetmiştir. Bölge sorumlularının beyanlarından farklı olarak, Y.M.Ş'nin bölge sorumlularının siyasi bağı olup olmadığını sorduğunda kendisinin devreye girerek bazı arkadaşların geçmişte siyasi çalışmaları olduğunu ama şimdi olmadığını söylediğini, Y.M.Ş'nin anladığı kadarıyla formasyon ile ilgili bir takıntısı olduğunu, kendisine “öğretmenlerin formasyonu olması gerekir bizler idareciyiz formasyona ihtiyacımız yok” şeklinde durumu izahat ettiğini, Y.M.Ş'nin bölge sorumlularının diksiyonlarının düzgün olmadığını söylediğinde arkadaşların kendilerini iyi anlatabilen kişiler olduğu yönünde açıklamada bulunduğunu, bölge sorumlularının kursları nasıl ziyaret ettiğini anlatırken Y.M.Ş'nin “... Belediyesi size araç veriyor mu?” diye sorduğunu belirtmiştir.

50. Araştırma raporunda beyanlar dışında; 19.08.2019 tarihinde gerçekleşen toplantıdan yaklaşık 5 ay sonra 27.01.2020 tarihinde söz konusu toplantıya katılan 20 ... BİRİM bölge sorumlusunun işlerine tazminatsız ve işsizlik maaşından yaralanamayacakları şekilde İş Kanununun 25/2-e maddesi gereğince son verildiği, Y.M.Ş'nin halen ... Belediyesi'ndeki görevine devam ettiği ve ücret aldığı, Y.M.Ş'nin daha önce çalıştığı Türkiye Elektrik İletim A.Ş. nezdindeki çalışması esnasında da kendisine atfedilen araştırma konusuna ilişkin iddialarla benzer nitelikteki suçlamalar sebebiyle disiplin cezası aldığı bilgilerine yer verilmiştir.

51. Araştırma Raporunun “Sonuç ve Öneriler” başlığı altında yer alan bilgiler ise aynen aşağıdaki gibi olmuştur:

a. ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş'nin ... BİRİM Bölge sorumlularına karşı gerek söylem gerekse vücut diliyle “nefret söyleminde” bulunmuş olduğu,

b. Bu söylemlerin toplantıya katılan ... BİRİM Bölge sorumlusu olan kişilerde öfke ağırlıklı yoğun duygular, depresyon, mesleki bütünlük ve benlik duygusunun zedelenmesi, güven duygusunun yitirilmesi, huzursuzluk, korku, utanç, öfke ve endişeye yol açtığı,

c. 19.08.2019 tarihinde gerçekleşen toplantıdan yaklaşık 5 ay sonra 27.01.2020 tarihinde söz konusu toplantıya katılan 20 ... BİRİM bölge sorumlusunun işlerine tazminatsız ve işsizlik maaşından yaralanamayacakları şekilde İş Kanununun 25/2e maddesi gereğince son

verildiği, bu şekliyle saygı duymayan, saygı göstermeyen yerine kendilerine saygı duyulmayan, saygı gösterilmeyenlerin cezalandırıldığı ve ... BİRİM Bölge sorumlularının maddi ve manevi olarak mağdur edildiği,

d. Nefret söylemine maruz kalan ... BİRİM bölge sorumlularının tamamının 6 ay ve daha fazla süreli çalışan personel olduğu, 4857 sayılı İş Kanununun 18 ve 21. maddeleri gereği işe iade ve buna bağlı tazminat haklarının bulunduğu,

e. Haklı bir sebep olmaksızın işten çıkarılan işçilere çalışma sürelerine göre ödenecek olan ihbar tazminatı ve kıdem tazminatlarına ilaveten, işe iade davaları sebebiyle ödenecek olan haksız fesih tazminatı ve çalışmadığı süreler için ödenecek tazminat sebebiyle kamu kaynağı kullanan belediyemizin zarara uğratıldığı,

f. ... Belediye Başkanı tarafından kamuoyuna yapılan açıklamalarda araştırma konusu olaya ilişkin soruşturma başlatıldığı ve ... Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş'nin görevinden açığa alındığı belirtilmesine rağmen, Y.M.Ş'nin görevinden açığa alınmadığı, yalnızca görevlerini başka bir Genel Sekreter Yardımcısının vekâleten yürüttüğü, ücretlerinin tam olarak kendisine ödendiği,

g. ... Belediye Başkanı'nın seçim sürecinde hiçbir işçinin işine son verilmeyeceğini belirtilmesine rağmen 27.01.2020 tarihinde 20 işçinin işine haklı bir sebep olmaksızın son verildiği,

Görüş ve kanaatiyle rapor ... Belediye Meclisine arz edilmiştir.”

52. Komisyonun “Araştırma Raporuna” Y Partili komisyon üyeleri muhalefet şerhi yazmıştır. Bu şerhte; Komisyon tarafından dinlenen şikâyetçilerin büyük çoğunluğunun tek tip beyanda bulunduğu, bu beyanların aynı şekilde rapora geçirilmesine rağmen Y.M.Ş hakkında şikâyetçi olmayan bir çalışanın verdiği bilgilerin rapora yanlış ve eksik geçirildiği, bu kişinin konu hakkında daha önce Teftiş Kurulu Başkanlığına da bilgi verdiği ve Y.M.Ş'nin herhangi birine hakaret etmediğini, kimsenin başörtüsü ve dini inancı ile ilgili hiçbir beyanının bulunmadığını ve suçlamaların haksız olduğunu açıkça söylediğini, Komisyon raporunda Y.M.Ş'nin ... BİRİM'ler ile ilgili CİMER ve Beyaz Masaya yapılan şikâyetlerine ilişkin beyanları ve sunduğu bilgi ve belgelerin dikkate alınmadığı, oysa kursiyerlerden yasaya ve şartnamelere aykırı olarak katılım payı bedeli alındığı; çay, kahve satıldığı, üretilen pasta vs malzemelerin dışarıya satıldığına ilişkin onlarca ihbarın olduğu, soruşturmalara konu olan usulsüz satışların sorgulanmadığı ve kursiyerlerden çeşitli yollar ile tahsil edilen 194.000 TL'nin açıklamasının sorulmadığı, şikâyetçilerin tamamının 19.08.2019 tarihinde veya hemen sonra değil, haklarında usulsüzlükler ile ilgili soruşturma başlatılıp 27.01.2020 tarihinde iş akitlerinin feshinden 3 gün sonra aynı anda aynı ifadeler ile suç duyurusunda bulunmalarının tek elden yönlendirilme olduğu, gerçeği ortaya çıkarmak amacıyla o tarihte toplantıya katılan başta çay servisi yapan ve sürekli toplantı salonuna girip çıkan görevlilerin bilgisine başvurulmadığı, bu kişilerin ifadelerinin Teftiş Kurulu raporlarına da girdiği, ayrıca Y.M.Ş'nin görüşüne başvurulmasını istediği belediye çalışanlarıyla Komisyonun görüşmediği, Y.M.Ş'nin sekreteri olan ve başörtüsü kullanan F. B.'nin soruşturma esnasında verdiği ifadelerde Y.M.Ş'nin göreve geldiği günden itibaren kendisine çok iyi davrandığını, sekreter değişikliğine

gitmediğini hatta çoğu kez başörtüsünün kendisine çok yakıştığını söyleyip iltifat ettiğini belirtmesine rağmen adı geçen sekreterle görüşülmediği, X Partili komisyon üyelerinin amacının insan haklarını savunmak ve gerçeği araştırmak değil, baştan verdikleri mahkûmiyet kararını rapora yazıp, kamuoyu oluşturmak ve sürmekte olan bir davayı etkilemek olduğu, Mahkemenin dahi delilleri toplama aşamasında olduğu bir yargılama sürerken Temel Haklar Komisyonunun X Partili üyelerinin çoktan yargılamayı bitirip suçluyu ilan ettiği, raporun baştan sona Y.M.Ş hakkında yargısız infaza dönüştüğü ve adeta yargılama yapılarak hüküm kurulduğu, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği ve masumiyet karinesinin yok sayıldığı gibi konulara yer verilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

53. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının başlangıç metninde; *“Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu”* güvence altına alınmıştır.

54. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" kenar başlıklı 10'uncu maddesi *“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.”* hükmünü ihtiva etmektedir.

55. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” kenar başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

56. Kanunun “ayrımcılık türleri” kenar başlıklı 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında, ayrımcılık türleri *“a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”* olarak sıralanmıştır. Kanunun 2'inci maddesinin (g) bendinde göre; *“İşyerinde yıldırma: Bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak kişiyi işinden soğutmak, dışlamak, biktirmek amacıyla kasıtlı olarak yapılan eylemleri”* (j) bendine göre de *“taciz: psikolojik ve cinsel türleri de dâhil olmak üzere bu Kanunda sayılan temellerden birisine dayanılarak, insan onurunun çiğnenmesi*

amacını taşıyan veya böyle bir sonucu doğuran yıldırıcı, onur kırıcı, aşağılayıcı veya utandırıcı her türlü davranışı” ifade etmektedir.

57. Kanunun “İstihdam ve serbest meslek” başlıklı 6’ncı maddesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

“(1) İşveren veya işveren tarafından yetkilendirilmiş kişi; işverenin çalışanı veya bu amaçla başvuran kişi, uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere bir işyerinde bulunan veya bu amaçla başvuran kişi ve herhangi bir sıfatla çalışmak ya da uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere işyeri veya iş ile ilgili olarak bilgi edinmek isteyen kişi aleyhine, bilgilenme, başvuru, seçim kriterleri, işe alım şartları ile çalışma ve çalışmanın sona ermesi süreçleri dâhil olmak üzere, işle ilgili süreçlerin hiçbirinde ayrımcılık yapamaz.

(2) Birinci fıkra iş ilanı, işyeri, çalışma şartları, mesleki rehberlik, mesleki eğitim ve yeniden eğitimin tüm düzeylerine ve türlerine erişim, meslekte yükselme ve mesleki hiyerarşinin tüm düzeylerine erişim, hizmet içi eğitim, sosyal menfaatler ve benzeri hususları da kapsar.

(...)

(5) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına girmeyen her türlü iş ve iş görme sözleşmeleri de bu madde kapsamındadır.

(6) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam bu madde hükümlerine tabidir.

58. Kanunun 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (g) bendine göre Kurum “*ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” ile görevlidir.

IV. DEĞERLENDİRME

59. 6701 sayılı TİHEK Kanununa göre; resen incelemeler ve başvurular Kanunun Kurumu görev ve yetkili kıldığı konular açısından incelenmelidir. Bu yüzden resen incelemeye konu olaylar ve iddialar mezkûr Kanunun 3’üncü maddesinde belirtilen “cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş” temellerinden bir veya birkaçına dayanıp dayanmadığı açısından irdelenmelidir. Buna ilave olarak, incelemeye konu edilen durumların Kanunun 5’inci maddesinde yer alan ayrımcılık yasağının kapsamını içerisine girip girmediği ve/veya ilgili Avrupa Birliği direktiflerine de uygun olarak düzenlenen “istihdam ve serbest meslek” hakkındaki 6’ncı madde kapsamında yer alıp almadığı açısından da değerlendirilmelidir. Resen incelemeye konu vaka, çizilen bu çerçevede içerisinde ele alınacaktır.

60. Somut olay incelendiğinde; iddiaların Kanunun hizmet sunumu/alınması ve mal alımı/kiralanması gibi hususları barındıran 5’inci maddesi kapsamına girmediği, olayların işle ilgili süreçlerin hiçbirinde ayrımcılık yapılamayacağını düzenleyen “istihdam ve serbest meslek” başlıklı madde kapsamında ele alınması gerektiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda; elde olan bilgi, belge ve yazılı görüşler üzerinden bir değerlendirme yapılacaktır.

61. Resen incelemeye konu olaylar eldeki belgelerdeki sıraya göre incelenirse, toplantıya ilişkin ilk iddianın Y.M.Ş’nin toplantı salonuna girdiğinde “*A. bey evde kadın, burada kadın*

ne güzel bir ortamda çalışıyorsun” şeklindeki söylemi olmalıdır. Bu söylem, ... Belediyesi Meclisi Temel Haklar Komisyonu Araştırma Raporundaki beyanlarda hemen hemen herkes tarafından dile getirilmiştir. Kimi bölge sorumluları bu durumu *“toplantıya neşeli bir giriş yaptı, enerjik başladı, espri yaptığını düşündü herhâlde”* şeklinde ifade etmiş, kimileri ise bu söyleme anlam veremediklerini belirtmiştir. Bölge sorumlularının çoğunluğunun, yukarıda bahsedilen cümlelerin Y.M.Ş tarafından gülümseyerek/neşeli şekilde söylendiği gibi beyanları esas alındığında ve olayın toplantının başında olması da göz önünde bulundurulduğunda, kendisi de kadın olan muhatabın bu cümleyi söylemesinde art niyet olmadığı çıkarımı yapılmaktadır.

62. Şikâyete konu edilen diğer bir iddia, Y.M.Ş'nin *“Diksiyonunuz bozuk/kötü”* ve *“Hiç mi eğitim almadınız/formasyonunuz var mı?”* şeklindeki sözleridir. Bazı bölge sorumluları bu cümleleri gülererek söylediğini belirtmektedir. ... Belediyesi tarafından Kurumumuza sunulan ve Y.M.Ş'nin asistanı O. Ç. A. imzası taşıyan toplantı tutanağına göre; toplantıda öne çıkan konulardan birisi *“20 bölge sorumlusunun yalnızca üçünde formasyon olduğunun saptandığı”* şeklinde olmuştur. Bu manada; toplantı tutanağı da eğitim/formasyon hususunun toplantı sırasında konuşulduğunu doğrulamaktadır. Mahiyeti tanışma ve değerlendirme toplantısı olan bir toplantıda, üst yöneticinin çalışanların eğitim/formasyon alıp almadığını sormasında hayatın olağan akışına bir aykırılık bulunmamaktadır. Somut olayda, Y.M.Ş'nin bir yönetici olarak *“diksiyonunuz bozuk/kötü”* şeklindeki kişisel görüşü ise 6701 sayılı Kanun kapsamındaki ayrımcılık temellerinden birisiyle bağdaştırılamamaktadır. Bununla birlikte, muhatabın bu söyleminin üslup olarak nezaket kurallarıyla da uyuşmadığının belirtilmesi gerekmektedir.

63. Muhatap Y.M.Ş tarafından sorulduğu iddia edilen başka bir konu ise bölge sorumlularına *“siyaset yapıp yapmadıkları”* şeklinde olmuştur. ... Belediyesi Temel Haklar Komisyonuna beyanda bulunan bölge sorumlularının çok azı böyle bir sorunun sorulduğunu ifade etmiştir. Avukat F. Y. tarafından Kurumumuza gönderilen yazıda da siyaset konusuyla ilgili herhangi bir şikâyette bulunulmamıştır. Bu yüzden bu iddia da değerlendirme konusu yapılmayacaktır.

64. Bölge sorumlularının ... Belediyesi Temel Haklar Komisyonuna verdikleri beyanda dile getirilen bir diğer konu ise; muhatabın *“Kaçınız bekârsınız bir el kaldırın bakalım. Bekâr olan arkadaşları, itfaiyecilerle buluştursanıza/kaynaştursanıza Müdür Bey”* benzeri söylemde bulunduğu iddiasıdır. Bu iddiayla ilgili olarak; ... Belediyesi'nin açıklamaları, Araştırma Komisyonuna ifade veren Toplantı Raportörünün ve muhatabın açıklamaları böyle bir ifadenin kullanılmadığı yönünde bir tutarlılık barındırmaktadır. Öte yandan Temel Haklar Komisyonuna şerh düşen üyelerinde belirttiği gibi muhatabın da medeni halinin bekâr olması durumu, muhatabın bu ifadeyi kullanmadığı görüşünü desteklemektedir. Somut olay başka bir açıdan değerlendirilecek olursa; kendisi de bekâr bir kadın olan muhatabın, kendisiyle medeni hal bakımından aynı durumda olan bölge sorumlularına iddia edildiği gibi sözler sarf etmesi yalnızca bekâr bölge sorumluları hakkında değil ortamda bulunan diğer kişilerin kendisi hakkında da olumsuz düşüncelere kapılmasına sebebiyet verecektir. Bu gerekçelere binaen, muhatabın bekârlara yönelik olarak iddia edilen sözleri söylemediği görüşü hâsıl olmaktadır.

65. Avukat F. Y. tarafından gönderilen belgede, Y.M.Ş'nin toplantı esnasında “Çantalarınızı kaldırın markalarına bakacağım.” şeklinde açıklamada bulunduğu, Savcılık tarafından hazırlanan İddianamede de “Gözlüklerinizin, başörtülerinizin marka olduğunu görüyorum, çantalarınızı da masanın üzerine koyun göreyim” şeklindeki sözlerle tahkir edici eylemler yapıldığı yönünde iddialara yer verilmiştir. ... Belediyesi Temel Haklar Komisyonuna beyanda bulunan bölge sorumlularının açıklamaları incelendiğinde, Y.M.Ş'nin çanta, eşarp, gözlük konusunda bölge sorumlularının markalı giyindiği yönünde bir açıklaması olduğu, markalı eşyalar kullandıkları için bölge sorumlularına rahatsızlık verici söylemde bulunduğu, işe markalı kıyafetlerle gelinmesini istemediği, ancak bölge sorumlularının çantalarını da havaya kaldırtmadığı anlaşılmaktadır.

66. Resen incelemeye konu önemli iddialardan bir diğeri ise; bölge sorumlularının çoğunluğunun vekili tarafından yapılan “Siz bölge sorumlusunuz alanda görevli olduğunuz ilçelerdeki binaları geziyorsunuz, size araç da vermemişler, bu sıcakta başınızda kapalı/başörtülüsünüz, ne yapıyorsunuz terliyorsunuzdur ve kokuyorsunuzdur.” şeklindeki iddiaları olmuştur. Benzer söylemler, savcılık tarafından hazırlanan iddianamede de; bölge sorumlularının kendi şahsi araçlarını veya toplu taşıma araçlarını kullandıklarını belirtmeleri üzerine vücut dili ve ses tonu ile aşağılayıcı bir üslupla Y.M.Ş tarafından bu ifadelerin kullanıldığı yönünde olmuştur. Y.M.Ş, Kurumumuza sunduğu yazılı görüşünde bu iddialara cevap olarak; şikâyetçilerin işten çıkarılma nedenlerini örtmek maksadıyla söz konusu toplantıdan altı ay sonra ve iş akitlerinin feshinin hemen akabinde tamamen kasıtlı ve iftira niteliğinde olan söz konusu ithamlarda bulduklarını, günümüz şartlarında toplumu en rahatsız edecek iki iftirayı yani başörtüsü ve başörtülülere hakaret ve ahlaksızlık iması yapmaya karar verdiklerini, aynı gün bu şikâyetleri gerçekleştirdiklerini, şikâyetçilerin bir kısmının “kokarsınız” veya “kokuyorsunuzdur” şeklindeki ifadeleri kendisinin kullandığını iddia ettiğini, diğer bir kısmının ise bu ifadeleri kullanmadığını belirttiğini tespit ettiğini, şikâyetçilerin olayları anlatımındaki kronolojinin dahi birbirinden oldukça farklı ve çelişkili olduğunu, toplantının yapıldığı odada herhangi bir kayıt cihazı bulunmadığı için iddiaların aksini ispatlayabilmesinin mümkün olmadığını, ancak iddia edenin iddiasını ispatla mükellef olduğunu belirtmiştir. Y.M.Ş, ... Belediyesi Temel Haklar Komisyonuna verdiği beyanında ise; yoğun bir araç polemikinin olduğunu ve bunun üzerine araç ile gidilip gidilmediğini sorduğunu, kendi imkânlarıyla gidip geldiklerini şeklinde cevap verdiklerinde ise “Kendi imkânlarınızla gitmek zor olmuyor mu?” şeklinde soru yönelttiğini, kesinlikle atfedilen şekilde bir ifadesi olmadığını belirtmiştir. Bunların yanı sıra, ... Belediyesi tarafından Kurumumuza sunulan toplantı tutanağında; bölge sorumlularının belediye hizmet araçlarını kullanmadıklarını, merkez ziyaretlerini kendi imkânları ile gerçekleştirdiklerini, ulaşım konusunda belediyeden herhangi maddi bir destek almadıklarını beyan ettikleri bilgisi de yer almıştır. Karşılıklı yapılan bu açıklamalar, ulaşım konusunun toplantı sırasında gündeme geldiği noktada bir tereddütte mahal vermemektedir.

67. Daha önce de belirtildiği gibi 6701 sayılı Kanun kapsamında yapılan incelemelerde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği sonucuna varılabilmesi için Kanunda sayılan temellerden en az birisinin bulunması gerekir. Bir vaka Ceza Kanunu bağlamında suç sayılsa bile, 6701 sayılı

Kanun kapsamındaki temellere dayanmadığı takdirde TİHEK Kanunu bağlamında ayrımcılık yasağı kapsamında incelenemeyecektir. Bu yüzden, bölge sorumluları tarafından onur kırıcı ve aşağılayıcı olduğu iddia edilen söylemin hangi ayrımcılık temelini içerdiği tespit edilmelidir. Bölge sorumlularının beyanlarında; muhatabın başörtüsü kullanan bölge sorumlularının toplu taşıma araçlarında terleyip kokacakları ve/veya başörtüsünün terleyip kokmayı kolaylaştıracak etki yapacağı manasına gelebilecek ifadeler sarf edildiği belirtilmektedir. Din veya inancın açığa vurulması Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin 22 No.lu Genel Yorumuna göre; *“tapınma, ibadet etme, kuralları uygulama, dinin veya inancın gereklerini öğrenme gibi geniş ölçüde birçok fiili kapsamaktadır. Tapınma kavramı inancı doğrudan açıklamaya yönelik ayinsel ve törensel eylemleri ve bu tip eylemlerin bir parçasını oluşturan ibadet yerleri inşa etme, törensel objeleri kullanma, sembollerin teşhiri ve tatillere ve dinlenme günlerine uyulmasını da içermektedir. Din veya inancın gereklerinin uygulanması, sadece törenleri değil aynı zamanda, beslenme ile ilgili belirli âdetleri, belirli kıyafetlerin giyilmesini veya başörtüsü takılmasını, hayatın belirli aşamalarıyla ilgili törenlere katılmayı da içerebilmektedir.”* Kurumumuz da daha önce verdiği kararlarda, başörtüsü kullanmanın uluslararası alanda genel kabul görmüş içtihatlarla uyumlu olarak “inanç” temeliyle ilişkili olarak ele alınması gerektiğini benimsemiştir. Bu bağlamda, resen incelemeye konu olayında “inanç” temelinde ayrımcılık kapsamı içinde yer aldığı kabul edilmesi gerekir. Somut olay kapsamında verilen beyanatlardan; muhatabın başörtüsü kullanan bölge sorumlularının başörtülerinin markalarına karıştığı, toplu taşıma araçlarında başörtülü oldukları için terleyip kokacaklarını söylediği ve bu sözleri söylerken küçümseyici bir üslup ve tarz kullandığı anlaşılmaktadır. Beyanatlardan anlaşılan bir diğer konu ise; muhatabın bu davranışlarının bölge sorumlularının tümü üzerinde; onur kırıcı, aşağılayıcı ve utandırıcı bir etki bıraktığıdır. Bir bölge sorumlusu beyanında; muhatabın bu ifadelerinden dolayı başörtüsü kullanan bölge sorumlularının yanı sıra kendisi gibi başörtüsü takmayan bölge sorumlularının da başörtülü arkadaşları adına utandığını söylediği görülmektedir. Bütün bu bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, muhatabın inanç temeline dayalı olarak insan onurunu çiğneme amacıyla davranışlarda bulunduğu görüşü hâsıl olmaktadır.

68. Muhatap Y.M.Ş; bölge sorumlularının kursiyerlerden usulsüz bir şekilde para topladığı, mevzuata aykırı şekilde satış yaptığı, çay paraları konusunda suiistimalde buldukları gibi gerekçelerle “işverenin güvenini kötüye kullanma” suçu kapsamında işten çıkartıldıklarını, ayrıca kursiyerlerin şikâyetleri de dâhil olmak üzere tüm deliller toplandıktan sonra İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’na bölge sorumluları hakkında suç duyurusunda bulunulduğu, buna karşılık ise bölge sorumlularının kendisi hakkında suç duyurusunda bulunduğunu öne sürmüştür. ... Belediyesi ve Y.M.Ş tarafından verilen bilgiye göre savcılıkta soruşturma sürmektedir. Eldeki verilere göre ise söz konusu toplantının yapıldığı tarih olan 19.08.2019 tarihinde bölge sorumluları hakkında başlatılan bir soruşturma bulunmamaktadır. Muhatabın öne sürdüğü usulsüz para toplama iddialarını inceleyecek mercii Kurumumuz değildir. Ancak bir an için; toplantının yapıldığı tarihten önce muhataba bölge sorumluları hakkında şikâyet olduğu veya bölge sorumluları hakkında savcılığa yapılan suç duyurusundaki iddiaların doğru olduğu kabul edilse bile, muhatap tarafından bölge sorumlularına yönelik

yapılan muamele haklı görülemeyecektir. Bu noktada “insan onuru” kavramından bahsetmek gerekmektedir. İnsan onuru düşüncesi insan haklarının temelinde yer almaktadır. Birden çok boyutu olan insan onuru kavramı “insanın kendisine karşı duyduğu saygı, şeref, özsaygı, haysiyet ve değeri” kapsadığı gibi başkaları tarafından insana gösterilen “saygı, değer, şeref ve itibarı” da içinde barındırmaktadır. İnsanın sadece insan olması hasebiyle, kıymetli ve saygıya değer bir varlık olması düşüncesini de ihtiva eden “insan onuru” kavramı birçok temel insan hakları belgesinin kalbinde yer almaktadır. İnsan onuru Anayasamızın giriş kısmında da kendisine yer bulmuştur. Buna göre; “*Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu*” Anayasanın başlangıcına işlenmiştir. Bu anlayış ışığında, muhatabın öne sürdüğü söz konusu gerekçeler davranışlarını haklılaştıramayacaktır.

69. İhlal iddiasında bulunanların çoğunluğunun avukatı tarafından Kurumumuza gönderilen yazıda “*muhatabın ithamları ile müştekilere mobbing uyguladığı ve TCK’da hükmü bulunan alenen hakaret, dini değerleri aşağılama, görevi kötüye kullanma suçlarını işlediğinin*” öne sürülmektedir. Daha öncede belirtildiği gibi “*TCK’da hükmü bulunan alenen hakaret, dini değerleri aşağılama, görevi kötüye kullanma suçları*” Kurumumuzun görev ve yetki alanı içerisinde yer almamaktadır. Muhatabın hareketlerinin, işyerinde yıldırma (kamuoyunda sıkça kullanılan adıyla mobbing) olduğu iddiası hakkında ise Kurumumuzun daha önceki kararlarında yaptığı değerlendirmeler ışığında inceleme yapılmalıdır. Bu kararlarda Kurumumuz; işyerinde yıldırmanın bir süreç olduğu, bu sürecin esas olarak yavaş yavaş gelişen ve genellikle olumsuz etkileri her aşamada yoğunlaşan, tekrarlanan, varlığını uzun süre sürdüren olumsuz davranışlardan oluştuğu; süreklilik arz eden eylemler aracılığıyla yapıldığı, bir defaya mahsus yaşanan olaylar veya maruz kalınan davranışların, şiddetli fakat aniden gelişen bir çatışmanın; birden çok tekrarlansa bile strese ve doğal iş yoğunluğuna bağlanabilecek süreklilik arz etmeyen olumsuz tutum, davranış, tartışma ve çekişmelerin her zaman işyerinde yıldırma olarak nitelendirilemeyeceğini belirlemiştir (Bkz. 16.06.2020 tarih ve 2020 / 142 sayılı Karar, p. 45-50). Yine işyerinde yıldırma ile ilgili yapılan çalışmalar, işyerinde yıldırma sürecinin en az 3 ila 6 ay arası sürmesi gerektiği belirtmektedir. Bu bilgiler ışığında somut olay incelenirse, yalnızca bir kez yapılan ve kısa süren bir toplantıda yaşananların 6701 sayılı Kanun kapsamında “işyerinde yıldırma”, yaygın adıyla “mobbing”, olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

70. 6701 sayılı Kanuna göre “*taciz; psikolojik ve cinsel türleri de dâhil olmak üzere bu Kanunda sayılan temellerden birisine dayanılarak, insan onurunun çiğnenmesi amacını taşıyan veya böyle bir sonucu doğuran yıldırıcı, onur kırıcı, aşağılayıcı veya utandırıcı her türlü davranışı*” ifade etmektedir. Kanuna göre; tacizin ayrımcılık olarak değerlendirilmesi için bir takım unsurları barındırması gerekir.

Bunlar;

i. Kanunda sayılan temellerden birisine dayanılarak yapılması,

- ii. İnsan onurunun çiğnenmesi amacını taşıması veya
- iii. İnsan onurunun çiğnenmesi şeklinde bir sonuç doğurması
- iv. Yıldırıcı, onur kırıcı, aşağılayıcı veya utandırıcı olmasıdır.

71. Taciz, Kanunda sayılan diğer ayrımcılık türlerinden çeşitli açılardan farklılaşmaktadır. Örneğin; işyerinde yıldırma için aranan “kasıt” unsuru, tacizi belirlerken aranmamaktadır. Tacizin tespiti için doğrudan ayrımcılıkta olduğu gibi “karşılaştırılabilir durumda bir kişiye” de ihtiyaç yoktur. Taciz sonucuna varabilmek için, amaç taciz olmasa da bir davranışın mağdur açısından insan onurunu çiğneyecek bir sonuç doğurması duruma göre yeterli olabilecektir. Taciz, Avrupa Birliği Direktiflerinin birçoğunda da ayrımcılık türü olarak sayılmıştır. AB hukukunda, tacizin tespiti için kişinin öznel algılamasının nasıl olduğuna büyük önem verilmektedir. AB hukukunda mağdurun, tacizin etkilerini hissetmediği durumlarda bile mağdurun söz konusu davranışların hedefi olması tacizin tespiti için yeterli olabilmektedir.

72. Taciz genellikle işyerlerinde ortaya çıkmaktadır. Taciz hareketleri kapsamında; dış görünüşle, kıyafetle veya kişinin özellikleriyle alay etme, utandırıcı veya hoş karşılanmayan şakalar ya da yorumlar yapma, mağduru ayrı tutma amaçlı düşmanca hareketler gerçekleştirme, istenmeyen fiziksel temas, cinsel amaçlı talepler ve fiziksel saldırı vb. davranışlar yapılabilmektedir.

73. Tacizin tanımı ve tacizle ilgili uygulamalar, somut olayın “taciz” kapsamına girip girmediği açısından değerlendirilmesi gerektiğini işaret etmektedir. Bu bağlamda bölge sorumlularının beyanatları incelendiğinde; toplantıya katılan bölge sorumlularının tamamının toplantıda aşağılandıkları, küçük düşürüldükleri, onurlarının kırıldığı gibi hususları yaşadıklarını belirttikleri; bazılarının toplantı sonrası ağladığını ve birkaçının ise toplantı sonrası kendilerine yapılan davranışların etkisini uzun süre hissettiğini söylediği görülmektedir. Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; muhatapın davranışlarının 6701 sayılı Kanun kapsamında sayılan ayrımcılık türlerinden “taciz” kapsamına girdiği anlaşılmaktadır.

74. Yukarıda yer verilen açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; resen incelemeye konu olayda, muhatap Y.M.Ş’nin 6701 sayılı Kanunda sayılan “inanç” temelinde “taciz” uyguladığı sonucuna ulaşılmaktadır.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Resen incelemeye konu olayda muhatap Y.M.Ş tarafından “inanç” temelinde AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILDIĞINA,
2. Muhatap hakkında 10.000,00-TL İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,
3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
4. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

Yargı yolu açık olmak üzere, 01.12.2020 tarihinde, Mesut KINALI’nın ilave görüşü, Cemil KILIÇ, Halil KALABALIK ve Harun MERTOĞLU’nun karşı oyuyla, OY ÇOKLUĞUYLA karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

İLAVE GÖRÜŞ

Kurul'un, Y. M. Ş. ile ilgili olarak vermiş olduğu 01.12.2020 tarih ve 2020/244 sayılı kararına katılmakla birlikte bir hususun açıklığa kavuşturulması açısından bu ilave görüşümü dile getirmenin zaruri olduğunu düşünüyorum. Zira;

Başvuranlar tarafından, muhatabın kendilerine yönelik olarak "bu parayla otobüse minibüse nasıl biniyorsunuz?" şeklinde hakarete varan ithamda bulunduğunu belirtmelerine rağmen adı geçen muhatap bu iddiayı çürüten ciddi delil ve belge sunamamıştır. Çünkü bu ifade, karşısındakileri zımnen yeterince paraya sahip olmadıklarını anlatmaktadır. Bu nedenle inanç temelli ayırmacılık yanında servet temelli ayırmacılık eyleminin de gerçekleştiğini düşünmekteyim.

Gerçekten de muhatabın bu davranışları ve sarf ettiği sözler, yeterince olumsuz olmalı ki, ...Belediye Başkanı tarafından da kabul görmemiştir. Zira basında yer alan haberlere göre; ... Belediye Başkanı, Başkanlık ettiği ... Meclis oturumunda Y.M.Ş.'nin 8 Şubat 2020 tarihi itibari ile istifa dilekçesini sunduğunu açıklamıştır. Başkanlık ettiği ... Meclis oturumunda Y.M.Ş.'nin istifa dilekçesini okuyan Başkan "biz de istifa dilekçesini yürürlüğe koyduk. Bu konuda şu salondaki hiç kimseden daha az hassas değilim. Bu sözleri sarf eden kişi benimle yan yana olamaz" şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Kısaca açıklanan bu nedenle muhatap kişinin inanç temelli ayırmacılık yapmasının yanında servet temelli ayırmacılık yaptığını düşünmekteyim.

Mesut KINALI
İkinci Başkan

KARŞI OY GEREKÇESİ

Kanunda ayrımcılığın konusu, “hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma” olarak belirlenmiştir. Bu sebeple öncelikle Anayasada belirtilen hak veya hürriyetlerden hangisinin veya hangilerinin yararlanılmasına engel olduğu ortaya konmalıdır.

Hak ve hürriyetlerden yararlanmada mağdura yapılan ayrımcılık cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerinden en az birine dayanmalıdır.

Kanunda ayrımcılık türleri;

- a) Ayrı tutma
- b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama
- c) Çoklu ayrımcılık
- ç) Doğrudan ayrımcılık
- d) Dolaylı ayrımcılık
- e) İşyerinde yıldırma
- f) Makul düzenleme yapmama
- g) Taciz
- ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık

olarak belirlenmiştir. Ayrıca,

(2) Eşit muamele ilkesine uyulması veya ayrımcılığın önlenmesi amacıyla idari ya da adli süreçleri başlatan yahut bu süreçlere katılan kişiler ile bunların temsilcilerinin, bu nedenle maruz kaldıkları olumsuz muameleler (mağdurlaştırma) de ayrımcılık teşkil edeceği hükme bağlanmıştır.

Ayrımcılığın kapsamı da Kanunda 5 .veya 6. maddelerde ayrıntılı yer almaktadır.

6701 sayılı Kanunda ayrımcılıkla ilgili tüm hususlar ayrıntılı olarak düzenlemiştir. Ve de inceleme, araştırma, ziyaret ve raporlama görevleri de iş bu kanun kapsamında ele alınmalıdır.

Resen incelemenin konusu, ... Belediyesi eski Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş.’nin görevi esnasında, ... BİRİM çalışanı kadınlara yönelik ayrımcı söylemlerine ilişkin iddiaların incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Bu söylemlerde;

“A. bey evde kadın, burada kadın ne güzel bir ortamda çalışıyorsun.”

“Diksiyonunuz bozuk/kötü” ve “Hiç mi eğitim almadınız/formasyonunuz var mı?”

“Siyaset yapıp yapmadıkları”

“Çantalarınızı kaldırın markalarına bakacağım.”

“Gözlüklerinizin, başörtülerinizin marka olduğunu görüyorum, çantalarınızı da masanın üzerine koyun göreyim.”

“Siz bölge sorumlusunuz alanda görevli olduğunuz ilçelerdeki binaları geziyorsunuz, size araç da vermemişler, bu sıcakta başınızda kapalı/başörtülüsünüz, ne yapıyorsunuz terliyordunuzdur ve kokuyordunuzdur.”

“Kaçınız bekârsınız bir el kaldırın bakalım. Bekâr olan arkadaşları, itfaiyecilerle buluştursanıza/kaynaştırsanıza Müdür Bey.”

Sonuç olarak;

Kurul tarafından Y.M.Ş. tarafından “inanç” temelinde AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILDIĞINA karar verilmiştir.

Y.M.Ş.’nin söylediği iddia edilen sözlerin bir çoğu ceza hukuku açısından suç niteliğindedir ve de yargılama gerektirir. Kaldı ki hakkında kamu davasının açılmış olduğu inceleme raporunda yer almaktadır. Kimi beyanları ise geveze kabilindedir. Zırva tevil götürmez.

Muhatap hakkında dava açılmış olması kurumun ayrımcılık yasağı ihlali yönünden inceleme yapmasına bir engel teşkil etmez. Ancak muhatabın beyanlarının 6701 sayılı kanun kapsamında incelenmesini gerektirecek bir yan da bulunmamaktadır.

6701 sayılı kanun uyarınca “inanç” ayrımcılık temellerinden biridir. Ayrımcılığın konusu da “hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma” olarak belirlenmiştir. Lakin söz konusu olayda inanç temelinde ayrımcılığa uğramış bir hak belirlenememiştir.

İnceleme usulü, inceleme süresi, mağdurların açık rızalarının alınma şekli bir yana mağdurların hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden hangisinden yararlanmada inanç temelinde nasıl ayrımcılığa uğradıkları anlaşılamamıştır.

Çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

... Belediyesi eski Genel Sekreter Yardımcısı Y.M.Ş.’nin görevi esnasında, ... BİRİM çalışanı kadınlara yönelik ayrımcı söylemlerine ilişkin iddiaların araştırılması amacıyla TIHEK tarafından resen inceleme başlatılmış, yapılan inceleme sonucu hazırlanan Rapor, Kurulun 1.12.2020 tarih ve 142 sayılı toplantısında görüşülmüş, İNANÇ temelinde ayrımcılık yasağı ihlali yapıldığına ve 10.000,00 TL idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir.

6701 sayılı Kanuna göre, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler Kurumun görev ve yetki alanı dışındadır.

Resen inceleme yapılan konu ile ilgili olarak ... Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2020/5061 sayılı iddianamesi T.C. ... Asliye Ceza Mahkemesince kabul edilmiş, 2020/91 esas numaralı dosyası ile sanık hakkında açılan kamu davasının kabulüne ve 17.06.2020 tarihinde duruşma

yapılmasına karar vermiştir. İddianamede; “Y.M.Ş. ’nin müştekilere karşı sarf etmiş olduğu söz ve davranışların bir an için Türk Ceza Kanunu ’nun 125/1, 3.b, 43/2 maddelerinde düzenlenmiş olan Hakaret suçunu oluşturacağı düşünülecek olsa da, şüphelinin amirlik nüfuzunu da kullanarak, özellikle müştekilere bir kısmının dini inançları gereği giymiş oldukları kıyafetleri hedef alarak sergilemiş olduğu tutum ve davranışlar ile sarf ettiği sözlerin, müştekilerin inanç, düşünce veya kanaatlerinden kaynaklanan yaşam tarzına ilişkin tercihlerine hukuka aykırı bir şekilde müdahaleyi oluşturduğu ve Türk Ceza Kanunu ’nun 44/1 maddesi gereği şüphelinin eylemlerinin bir bütün halinde Türk Ceza Kanunu ’nun 115/3, 119/1-e ve 43/2 maddeleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği” sonucuna varılarak dosya “inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme” suçu iddiasıyla 18.02.2020 tarihinde Mahkemeye sevk edilmiştir. ... Asliye Ceza Mahkemesi, iddianamenin iadesi nedeni bulmadığından sanık hakkında açılan kamu davasının kabulüne ve 17.06.2020 tarihinde duruşma yapılmasına karar vermiştir.

Dolayısıyla, konu Mahkemeye intikal ettiğinden, Kurumun görev alanından çıktığı gerekçesiyle, Kurulun 1.12.2020 tarih ve 142 sayılı toplantısında alınan İNANÇ temelinde ayrımcılık yasağı ihlali yapıldığına ve 10.000,00 TL idari yaptırım uygulanmasına ilişkin kararına ve çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.

Cemil KILIÇ
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Halil KALABALIK
Kurul Üyesi